

Henryk Bogacki

"Neue Perspektiven nach dem Ende des konventionellen Christentums",
wyd. H. van der Linde i H. Fiolet,
Wien-Freiburg-Basel 1968 : [recenzja]

Collectanea Theologica 39/2, 206-207

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sowania do obecnej sytuacji syntezy eklezjologii przedstawionej przez autora w książce *Die Kirche*².

Zasadniczym postulatem, jaki stawia przed Kościołem tak treść Ewangelii, jak wymagania współczesnego życia, jest zdaniem autora konieczność autentyzmu i szczerości. Jest to centralne zagadnienie dla Kościoła epoki posoborowej. Sobór uchwalił wytyczne dla odnowy Kościoła. Praktyczna ich realizacja napotyka na wiele trudności wynikających z dotychczasowego sposobu pojmowania Kościoła, jakie ukształtowało się w okresach poprzednich i dotąd określa postawę niemałej części hierarchii i wiernych. Jednakże sobór przez swe uchwały wyzwolił i umożliwił krytyczną postawę wobec przejawów życia kościelnego. Pod ostrzałem krytyki znalazło się wiele punktów, przede wszystkim rozumienie instytucjonalnego charakteru Kościoła, interpretacja dogmatów, wypowiedzi papieskie, normy moralne, stosunek Kościoła do świata, wzajemne relacje biskupów, kleru i laikatu, pozycja laikatu w Kościele, styl administracji kościelnej itp. Küng zbiera i analizuje zarzuty, przeprowadza krytyczną refleksję nad sytuacją Kościoła, podsuwa propozycje konkretnych rozwiązań.

Autor twierdzi, że dążenie do uzyskania dla uchwał II Soboru Watykańskiego niemal jednomyślności wpłynęło na ich kompromisowe sformułowanie, możliwe do przyjęcia przez wszystkich uczestników soboru. Brak jednoznaczności w wielu punktach dopuszcza odmienne interpretowanie tych uchwał. Mimo to jako podstawowy postulat dla wyrażenia autentycznego oblicza Kościoła stawia Küng pełne realizowanie dyrektyw soboru. W następnej dopiero kolejności wymienia powszechną odnowę teologii, konsekwentną reformę liturgiczną, gruntowną rewizję prawa kościelnego oraz pełne włączenie całego ludu Bożego w kształtowanie postawy Kościoła.

Küng dostrzega obecny kryzys autorytetu i władzy hierarchicznej jako wielką bolączkę współczesnego życia Kościoła. Środek zaradczy upatruje w zmianie postawy hierarchii, która winna stanąć na czele ruchu zmierzającego do konsekwentnej odnowy Kościoła, a nie jedynie ulegać naciskom oddolnym.

Książka napisana jest żarliwym piórem namiętnego publicyisty, nie pozostawia czytelnika obojętnym, lecz zmusza do refleksji i zajęcia pozycji.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Neue Perspektiven nach dem Ende des konventionellen Christentums, wyd. H. van der Linde i H. Fiolet, Wien—Freiburg—Basel 1968, Herder, s. 498.

Zbiorowe dzieło autorów holenderskich stanowi kontynuację książki wydanej rok wcześniej przez W. H. van de Pola¹. Autor trafnie opisał w niej kryzys konwencjonalnych form, jaki występuje we wszystkich Kościołach chrześcijańskich, lecz jako fenomenolog nie zamierzał przedstawiać nowego kształtu, ku któremu zmierza dziś chrześcijaństwo. Brakowi temu usiłują zaradzić wydawcy i współautorzy nowej książki.

Autorzy potwierdzają, że w czasach współczesnych kryzys dotarł do Kościołów, które dotąd uchodziły za oazy spokoju i bywały raczej obser-

² Por. H. Bogacki, *Synteza soborowej eklezjologii*, *Collectanea Theologica* 37 (1967) z. 3, 179—186.

¹ Por. van de Pol, *Das Ende des konventionellen Christentums*, Wien—Freiburg—Basel 1967, Herder, s. 479; recenzja w *Collectanea Theologica* 38 (1968) z. 4, 205—206.

watorami niż podmiotami przemian. Obecnie dostrzega się w nich oznaki zamieszania i niepokoju, które zdaniem niektórych przewyższają swymi rozmiarami wstrząs doznany przez chrześcijaństwo podczas reformacji XVI wieku. Zjawisko to nosi charakter wręcz rewolucyjny i wywołuje u wielu obawy i trwożliwe pytania. Jak należy oceniać zachodzące przemiany? Czy zanikanie konwencjonalnych form chrześcijaństwa jest objawem pozytywnym? Jakie formy pojawią się obecnie? Czy dzisiejsze chrześcijaństwo posiada dość siły, aby poddać się tej przemianie? Czy można już dostrzec kontury nowych form?

Na pytania te zamierzają odpowiedzieć z punktu widzenia katolickiego autorzy artykułów nowego dzieła zbiorowego. Obok wydawców spotykamy nazwiska: L. Bakker SJ, E. Schillebeeckx OP, P. Schoonenberg SJ, H. Fortmann, B. van Iersel, A. van Melsen, R. Kwant OSA, J. Groot, P. van Leeuwen OFM, J. Lescauwet MSC, B. Willems OP, P. Smulders SJ, R. Sonnen SJ, H. Lagerberg OFM. Jak widać, większość autorów jest dobrze znana także poza Holandią. Łączy ich wspólna chęć ukazania rodzącego się nowego kształtu chrześcijaństwa. Dostrzegają go m.i. w takim przekształceniu liturgii, aby dzisiejszy człowiek mógł w niej wyrazić swoją religijność. Teologia zbliża się do rzeczywistości i stara się podawać wykład Dobrej Nowiny dostosowany do potrzeb współczesnych. W pojmowaniu sakramentów zwraca się uwagę na podstawową funkcję, jaką w nich spełnia osobiste zaangażowanie. Wspólnota chrześcijańska przybiera nowy charakter misyjny. Budzi się prawdziwie ekumeniczna postawa wobec innych chrześcijan, a dialogowa w stosunku do religii niechrześcijańskich. Chrześcijanie koncentrują się wokół podstawowych treści biblijnych, a dyskutują nad możliwością zachowania w kwestiach nieistotnych form pluralistycznych.

Dotąd Kościół spóźniał się ze swymi reakcjami na wydarzenia i przemiany zachodzące w świecie. Obecnie postuluje się, aby nastawiał się na problematykę współczesną, odpowiadał na aktualne pytania, umiał na bieżąco rozwiązywać wszelkie kwestie w świetle historii zbawienia. Tylko w ten sposób można przezwyciężyć przepaść dzielącą nauczanie od życia. Należy znać dzisiejsze problemy i poszukiwać potrzebnych rozwiązań w myśl Dobrej Nowiny.

Temu celowi służy zbiorowe dzieło teologów holenderskich. Autorzy dają wyraz głębokiego optymizmu i z ufnością patrzą w przyszłość. Chrześcijaństwo wychodzi ze swej izolacji i traci charakter europejski, staje się otwarte i prawdziwie powszechne. Jednocześnie dokonuje się jego pogłębienie, gdyż przynależność do Kościoła opiera się obecnie przede wszystkim na osobistym przekonaniu, a nie, jak zdarzało się w przeszłości, na odziedziczonych konwenansach społecznych.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

ALBERT LANG, *Fundamentaltheologie*, t. II: *Der Auftrag der Kirche*, wydanie 4, München 1968, Max Hueber Verlag, s. 339.

Wkrótce po ukazaniu się w nowym opracowaniu pierwszego tomu teologii fundamentalnej¹ autor wydał w nowej wersji tom drugi, poświęcony zagadnieniom eklezjologicznym.

¹ Albert Lang, *Fundamentaltheologie*, t. I: *Die Sendung Christi*, München⁴ 1967, Max Hueber Verlag, s. 288; por. recenzję w *Collectanea Theologica* 38 (1968) z. 4.